

O delu hmeljarskega odbora OZZ v preteklem letu

Po likvidaciji bivše hmeljarske zadruga so se centralizirani posli, ki jih je ta zadruga opravljala v pogledu pospeševanja hmeljarstva in preskrbe hmeljarjev, prenesli na splošne kmetijske zadruga oziroma njihove hmeljarske odseke. Pri Okrajni zadrugi zvezi Celje in Šoštanj sta bila postavljena v drugi polovici leta 1952 na zadrugi zborih hmeljarska odbora z namenom, da kot ostali pospeševalni odbori pri zvezah delujeta in vršita nalogo pospeševanja te panoge kmetijstva.

Pred kakšnimi nalogami se je znašel naš hmeljarski odbor ob ustanovitvi? V pravilniku, ki je bil potrjen na zboru zadrugi, so se postavile naslednje naloge:

1. Pospeševati hmeljarstvo na vseh kmetijskih obratih, tako pri kmetijskih zadrugah, kmečkih delovnih zadrugah, državnih posestvih in ekonomijah.

2. Organizirati strokovna predavanja, tečaje in druge ukrepe znanstveno vzgojnega značaja za pospeševanje hmeljarstva (ustnavljanje šol, inštitutov itd.)

3. V merilu hmeljarskega področja skrbeti za investicije (gradnje, novi nasadi, melioracije itd.) ter razdeljevanje investicij na hmeljarske obrate po odobritvi upravnega odbora.

4. Skrbeti za vse agrotehnične ukrepe, ki koristijo hmeljarstvu, kakor borba zoper škodljivce in bolezni, skupno izkoriščanje mehanizacije, obdelava hmelja itd.

5. Odbor skrbi za poslovanje hmeljarskega inštituta ter v tem smislu daje navodila za delo.

6. Pri svojem delu se izrecno naslanja na kmetijske zadruga, kmečke delovne zadruga, državna posestva in ekonomije, pretresa njihove predloge in jih predlaga upravnemu odboru zveze v odobritev.

7. Za svoje delo sestavlja letni orientacijski plan, kakor tudi predračun izdatkov in dohodkov za kritje stroškov odbora.

8. Zaradi tesnejše povezave s hmeljarji izdaja odbor zadrugi glasilo »Hmeljar« in ima tozadevno svojega urednika in štiri člane uredništva.

Pa poglejmo, kaj je hmeljarski odbor v preteklem letu delal po navedenih nalogah:

Najvažnejša naloga je bila pomoč hmeljarskim odsekom KZ s težnjo, da se le-ti utrdijo in da na svojem področju skrbijo za pospeševanje hmeljarstva ter rešujejo obstoječe probleme. Naš hmeljarski odbor je v ta namen imel pet področnih konferenc in posvetovanj z zastopniki KZ oziroma s hmeljarskimi odseki v zvezi z reševanjem vseh tekočih obstoječih vprašanj. Hmeljarski odseki KZ so v danih pogojih v največji meri reševali probleme, delno z uspehom, delno pa tudi z neuspehom. Poleg tega je bila preko leta, skupno s hmeljarskimi odseki KZ, organiziranih na sede-

žih KZ vrsta hmeljarskih sestankov in to po naslednjih vprašanjih:

Zavarovanje hmelja, preskrba reprodukcijskega materiala, krediti, zaščitne mere, priprave za kongres, priprave za sezono obiranja itd. Dalje, prav isti problemi so se reševali na polletnih in letnih občnih zborih KZ na savinjskem področju. Stalno pa je bil od strani odbora stik s KZ. Obratno so se tudi hmeljarji osebno obračali za pojasnila na odbor in inštitut. Manjši so bili stiki z državnimi posestvi in KDZ, ker so te gospodarske organizacije v precejšnji meri reševale hmeljarske probleme same, razen v kolikor je bila težava s preskrbo materiala, zaščitno službo itd.

Vprašanje strokovnega izobraževanja, predavanj, tečajev itd., je hmeljarski odbor reševal s pomočjo strokovnjakov inštituta, konkretna pomoč pa je bila dana v propagandi in organizaciji obiska predavanj. Na sedežu odbora, posebno pa na hmeljarskem inštitutu, so številni hmeljarji sprejeli pojasnila in navodila v pogledu pospeševanja, zaščitne službe in ostalih strokovnih vprašanjih.

V smeri znanstvenega in izobraževalnega dela sta se pred odbor postavljali še dve konkretni nalogi: Dokončna ureditev inštituta in otvoritev hmeljarske šole. Pri realizaciji teh dveh nalog smo naleteli na precejšnje težkoče. Poleg organizacijskega dela v inštitutu je močno vplivala odsotnost vodilnih ljudi, ki so zaradi orožnih vaj in bolezni dalj časa izpadli. Kljub temu pa je inštitut že začel z organiziranim delom, kar se je zlasti pokazalo v zaščitni službi, v delu kemičnega oddelka in v botanični službi. Hmeljarska šola, za katero so se odločili hmeljarji in naš odbor, je kljub težavam zaradi gradnje, opreme in odobritve, končno, z manjšo zakasnitvijo, ob novem letu pričela z rednim poukom. Nekatere kmetijske zadruga so se v zvezi s šolo, ker so bile dolžne priskrbeti učence, slabo pokazale. Pohvaliti moramo KZ Šempeter, Prebold, Polzelo, Petrovče, ki so same preskrbele učence, medtem ko je na področju ostalih izvedel to nalogo v glavnem hmeljarski odbor, ki je na terenu zbral zadostno število učencev, ki jih je sedaj v šoli 22.

Vzporedno z organizacijskimi nalogami hmeljarskega odbora so stale pred njim v preteklem letu tudi obširne investicije iz sredstev v višini 209 milijonov dinarjev, ki so mu bile dane na razpolago. Ob tem je hmeljarski odbor vodil evidenco nad črpanjem kreditov, pomagal pri ureditvi gradbenih dovoljenj, dajal pomoč pri nabavi gradbenega materiala itd. Od skupnih sredstev je bilo namenjeno za investicije 180.600.000.— din, ostanek 23.400.000.— din pa je bilo določeno za vzdrževanje hmeljarskega inštituta, za poslovanje hmeljarskega odbora, za organizacijo evropske hmeljarske skupščine, za doplačilo hmeljar-

jem od 17.— do 24.— din za kg hmelja iz leta 1952 in končno za poravnavo dolga na prometnem davku iz leta 1951.

Investicijska sredstva so se razdelila in porabila, kakor sledi:

1. Za melioracije	din	70,000.000.—
Uporabljeno do 1. 1. 1954	din	66,000.000.—
V dobro gradnje za leto 1954	din	4,000.000.—
2. Za zadružne gradnje (sušilnice) in nakup posestva v Latkovi vasi	din	50,529.000.—
Uporabljeno do 1. 1. 1954	din	45,142.758.—
Še ne izčrpano	din	5,387.184.—
3. Za dograditev inštituta in naba- vo opreme	din	15,000.000.—
Uporabljeno do 1. 1. 1954	din	9,992.235.—
Ostanek na razpolago za l. 1954	din	5,007.765.—
4. Za hmeljarsko šolo	din	10,000.000.—
Uporabljeno do 1. 1. 1954	din	10,000.000.—
Obstoja primanjkljaj ca.	din	1,000.000.—
5. Za žične nasade	din	15,200.000.—
Uporabljeno do 1. 1. 1954	din	15,200.000.—
6. Za impregnacijske naprave	din	10,400.000.—
Iz teh sredstev dodatek investi- cij pod točko 2	din	5,529.942.—
Ostanek v rezervi za leto 1954	din	4,870.058.—
7. Za lastne investicije »Hmezada«	din	15,000.000.—
Uporabljeno do 1. 1. 1954	din	15,000.000.—
Skupaj dodeljeno za investicije	din	180,600.000.—
Od tega uporabljeno do 1. 1. 1954	din	161,334.993.—
Ostanek investicijskih sredstev	din	19,265.007.—

se nahaja na investicijskem računu za melioracije, hmeljarski inštitut in hmeljarski odbor OZZ Žalec.

S temi investicijami smo dogradili, v nekaj primerih pa delno dogradili, 11—16 m² sušilnice in 2—8 m² zadružne sušilnice s skladišči oziroma gospodarskimi objekti. Vtem bodo 8—16 m² in 1—12 m² sušilnice s potrebnimi skladišči dograjene v tem letu še z obstoječimi že dodeljenimi sredstvi, z lastnimi sredstvi zadrug in najetjem kredita. S sredstvi za melioracije smo dokončno uredili razbremenilnik z objekti na Polzeli in izvršili regulacijo Ložnice v dolžini 6 km. Dogradili in opremili smo prostore za 1. letnik hmeljarske šole, medtem ko bo za drugi letnik treba z novimi sredstvi urediti prostore v tem letu. Inštitut je, razen rastlinjaka in pomožnega gospodarskega poslopja, dograjen in opremljen ter že služi svojemu namenu. Z ostankom sredstev iz leta 1953 in dodatnimi sredstvi bomo ta dva pomožna objekta po vsej verjetnosti zgradili že v tem letu. Pri tem je še omeniti vprašanje investicij za gradnjo impregnacijskih naprav, ki jih nismo načeli iz razloga, ker je kapaciteta, kljub večjemu številu bazenov za namakanje, zdaleka premajhna. Naprave, v obliki kotlov ali vakuum pritisk, so za sedaj zaradi visokih investicij nedosegljive.

V času pred hmeljsko sezono je hmeljarski odbor vršil ogled hmeljskih nasadov s pomočjo strokovnjakov. Ocenjeval je lanskoletno žetev, ter v času enega in pol meseca izvršil 3-kratni pregled nasadov, sporedno pa je dajal na terenu tudi praktične nasvete.

Z nalogami, ki so zgoraj naštet, je hmeljarski odbor bil zadolžen dati pomoč organizaciji obiranja

hmelja. Moramo omeniti, da so tu obstojale gotove hibe, zlasti pri zbiranju obiralcev. Na to so brez dvoma vplivale orožne vaje in neposredna odgovornost za organizacijo Evropske hmeljarske skupščine, ki je bila v avgustu preteklega leta. V začetku leta je bilo pred hmeljarski odbor postavljeno tudi vprašanje ureditve bodočega zavarovanja hmeljskih nasadov. V ta namen smo izvedli vrsto sestankov hmeljarjev, izrednih občnih zborov KZ in tako pomagali izvesti zavarovalni pokret, pri čemer je postalo zavarovanih nad 70% vseh površin hmeljskih nasadov.

Na izkušnjah dela do mrtve sezone so se vidno pokazali problemi, ki so iz objektivnih vzrokov obstojali v preteklem letu. Najresnejši problem je vsekakor vprašanje zaščitne službe, čeravno sta inštitut in hmeljarski odbor dala vse od sebe v kritičnem poletnem času. Dajala sta navodila, opozarjala sta v našem listu, izdajala sta plakate, preizkušala učinkovitost posameznih zaščitnih sredstev in dajala navodila, z razpoložljivimi škropilnicami pa pomagala v Petrovčah, Ljubečni, Zg. Ložnici, Vrbju, Žalcu itd. Kjub temu pa so nas napake opozorile, da moramo v bodoče zaščitni službi posvetiti največjo pozornost.

V ta namen smo izvedli 2 tečaja za sadjarje (6 dni) in splošno zaščito (3 dni). S temi tečajniki se je po KZ začelo delati v cilju, da se po KZ postavijo odseki za zaščitno službo, ki naj bi v bodoče organizirano zastopali in izvajali zaščitno službo v hmeljarstvu in ostalem poljedelstvu. Največji problem pa so nedvomno škropilnice, ki jih v preteklem letu nismo uspeli dobiti iz uvoza, niti iz domače proizvodnje. Izgleda pa, da smo led že prebili in da bo tudi v zelo kratkem času zadoščeno potrebam. Hmeljarski odbor je organiziral pregled vseh obstoječih škropilnic in ugotovil stanje. Namen tega je bil, da se pokvarjene škropilnice popravijo. Istočasno je za letošnjo sezono zagotovljenih 50 domačih škropilnic, ki bodo dodeljene na razpolago KZ.

Za izvedbo vsega tega dela je v preteklem letu imel hmeljarski odbor 12 sej, kjer smo sprejemali zaključke in jih v praksi tudi izvajali. Že spomladi pa smo opazili ožino, ki obstoja v delu našega odbora. Zato smo že takrat pristopili k organizaciji hmeljarskega združenja, v katerem bi bili zastopani vsi hmeljarski odseki KZ na področju Savinjske doline. Iz nerazumljivih vzrokov nam je bilo odsvetovano. Vse pa kaže, da bi se morali za takšno ali slično organizacijo odločiti, kar bo verjetno v kratkem urejeno.

Poleg stalne skrbi za redno izdajanje našega lista »Hmeljar«, — ki sicer po našem mnenju še ni na zaželeni višini, je pa s praktičnimi in strokovnimi nasveti dobro služil našim hmeljarjem v preteklem letu, — je hmeljarski odbor stalno reševal številna konkretna vprašanja. Mnenja smo, da je odbor, kljub slabostim, ki jih moramo priznati, v dobi enoletnega življenja svojo vlogo le zadovoljivo odigral in smo prepričani, da so lanskoletne izkušnje dobra podlaga za delo v bodočem letu.

Hmeljarski odbor

Hmeljarji pozor!

Schachtovi naboji za uničevanje voluharja so na zalogi pri Kmetijski zadrugi Žalec (Železnina)

Kaj pričakuje hmeljar v letu 1954?

Lagali bi, če bi trdili, da je hmeljar povsem zadovoljivo napravil obračun dela ob zaključku leta 1953. To z gotovostjo potrjuje vrsta perečih vprašanj, ki obstojajo in ki jih ne kaže prikrivati. Nekoliko bi se le pogovorili o teh vprašanjih:

Ko greš po kmetijskih zadrugah in prideš na vsakem koraku v stik s hmeljarji, ti potožijo o tem in onem, kako še ni vse v redu, v isti sapi pa kar dežujejo vprašanja, ki se v največji meri nanašajo na hmeljarstvo. Kako ne, saj dejstva govore, kako je kmet v Savinjski dolini živo povezan s hmeljarjenjem. Zato ni čudno, da ga vsaka stvar zelo zanima, posebno pa ona, ki ga živo zadene pri njegovem gospodarstvu. Postavljajo se vprašanja: kam bomo prišli, če bodo takšni davki, ali se še izplača gojiti hmelj, kako je s cenami za prihodnje leto, ali ne bi država vnaprej garantirala minimalno ceno hmelju itd., itd. Poskušajmo odgovoriti na ta vprašanja:

Neodgovorno bi bilo tolmačiti, da je davek previsok, in sicer iz preprostega razloga, ker je naša država globoko zainteresirana podpreti kmetijstvo in dvigniti še dokaj nizko kmetijsko proizvodnjo. Če gremo iz izhodišča, da je ključ blagostanja v dvigu proizvodnje — v celoti tudi kmetijstva — tedaj nihče ne more pomisliti na uničenje kmeta, kakor slišimo glasove nepoučenih ljudi. Rekli smo, da je hmelj kmetijska kultura, zato veljajo tudi hmeljarju prednje besede. Nihče pa ne zanika, da obstojajo nesorazmerja v obdavčitvi in menda ni občine, kjer ne bi bilo takih primerov. Kdo je temu kriv? Potrditi moramo, da leži mnogo krivde na občinskih davčnih komisijah. Tu se je mnogo premalo pretehtalo — po sedanjih metodah obdavčevanja — zmogljivosti slehernega gospodarstva. Največkrat je temu krivo nepoznavanje strukture zemlje, plodnost zemlje, lega in mnogi subjektivni faktorji, ki dejansko vplivajo na izračun osnove za predpis davka. Poudariti moramo, da je nepravilno enostransko gledanje mnogih hmeljarjev, ki govore samo kako je nekdo visoko obdavčen, ne vidijo pa jedra izračuna osnove. Zato bi priporočali onim, ki govorijo, da so imeli več davka, kot jim je posestvo dalo, da se dejansko prepričajo o nepravilnosti odmere in to pojasnijo davčnim organom, ki jim bodo gotovo preveliko obremenitev popravili. Toda za to so potrebni realni dokazi, ki jih mora sleherni prizadeti davkoplačevalec sam preskrbeti. Globoko smo prepričani, da se samo tako dajo nepravilne odmere popraviti. Nepravilne težnje — videti samo sebe, ne videti pa potrebe skupnosti, biti samo po imenu član socialistične skupnosti in navsezadnje upirati se naporom za obrambo miru — pa so zelo neodgovorno gledanje, ki ga mora obsoditi vsak, ki diha skupaj z našimi delovnimi množicami. Omenjena nesorazmerja in po drugi strani nepravilne težnje bodo v tem letu v veliki meri morale odpasti. Že sama uredba o dohodnini, ki velja od 1. januarja t. l. dalje, govori o pravičnejšem obdavčenju dohodkov iz kmetijstva, ugotovljenih po zemljiškem katastru. Vendar bi bilo pri tem opozoriti na eno: Obstoječi katastri so zelo nepopolni zaradi nepopravljenih sprememb, ki so nastale v teku let na posameznem kmetijskem gospodarstvu. Zato bo treba takšno stanje urediti, o čemer se že razpravlja — ugotoviti dejansko stanje na terenu in vse to šele vzeti kot osnovo za izračun katastrskega dohodka. V nasprotnem primeru bi nastalo verjetno še več primerov nesorazmerne obdavčenja.

Savinjskemu hmeljarju, ki vlaga vse leto sredstva v hmeljski nasad in to tudi iz tekočih dohodkov, je potrebno ugodno rešiti obročno plačevanje davčnih obvez, o čemer govori uredba, da se dohodnina plačuje v tromesečnih obrokih. Hmeljarji naj bi plačali dohodimo v prvem polletju največ do 15% od celotnega predpisa, ostalih 85% do 90% pa bi naj odvedli po obračunu za hmelj. Ker je takšna ureditev odvisna le od okrajnega ljudskega odbora, smo prepričani, da bodo merodajni ljudje na okraju to težnjo tudi upoštevali.

Zelo nesmiselni bi bili dvomi v smotrnost nadaljnega gojenja hmelja. Res je, da situacija na svetovnem tržišču pri prodaji lanskoletnega pridelka ni bila preveč rožnata in se je moralo naše trg. podj. »Hmezad« zelo zavzemati, da je lahko uspešno, v danih pogojih, zaključilo trgovino. Lanska nadprodukcija hmelja — delno zaradi povečanih površin hmeljišč, delno zaradi izrednih donosov — je zahtevala vso spretnost trgovine, zlasti še, ker je bilo letos izredno veliko slabših kvalitete pridelka, predvsem zaradi neprimerne barve. Toda v svetu, zlasti v Ameriki, je naš hmelj zelo cenjen in zavzema konkurenčno mesto proti ostalim hmeljem v svetu. Vprašanje je tedaj samo kvaliteta našega hmelja, ki je, kljub slabši barvi v tem letu, po analizah zavzel prvo mesto v svetu. Zato brez bojazni nadaljujmo s hmeljarjenjem. Lahko smo prepričani, da bo naša trgovina tudi v bodoče vložila vse sile za dober plasma hmelja, od vas hmeljarji, pa je odvisno, kakšen pridelek ji boste dali na razpolago. Država je zelo zainteresirana na gojenju hmelja, saj preprosti račun pojasnjuje, da se iz relativno male kmetijske površine ustvarja precejšnji sklad sredstev za našo socialistično graditev, predvsem za dvig kmetijstva, pa tudi kmetijstva v Savinjski dolini.

Težko bi bilo prerokovati o cenah hmelja. Ta vprašanja nastajajo večji del na račun težnje, da bi država garantirala minimalne cene pridelku. Drži, da sleherni napredni hmeljar že dela račun svojega gospodarstva za to leto, tako tudi za hmelj in je prav da ga dela. Nekateri menijo, da bi se naj ustvaril rezervni sklad pri »Hmezadu«, ki bi naj kril določene izpade v nekonjunktornih letih. Drugi so mnenja, da bi se naj takšni skladi ustvarili pri kmetijskih zadrugah, tretji pa so celo mnenja, da naj država doplača iz svojih centralnih skladov eventualne izpade v trgovini. Vse lepo in prav, toda vprašanje je, iz česa ustvariti v današnjih pogojih sklad pri »Hmezadu«. Če bi znašal izpad 50 din za kg, bi ob letošnjem pridelku potrebovali za doplačilo hmeljarjem približno 80 milijonov dinarjev. Nekateri trdijo, da je bivša hmeljarska zadruga že formirala ta sklad, v katerega bi se naj v konjunktornih letih vlagalo 10% od ustvarjenega dobička. Toda dejstvo je, da je ta sklad ostal le več ali manj na papirju. Ob likvidaciji bivše hmeljarske zadruge leta 1952 je bilo v tem skladu nekaj čez 2 milijona dinarjev. Zato nas to vprašanje prepričuje, če je država zainteresirana na gojenju hmelja, o čemer ni treba dvomiti, da bo edino ona sposobna regulirati ceno hmelju, upoštevajoč potrebe in pridelovalne stroške hmeljarja. Sicer pa je to že regulirano s postavljenim izvoznim koeficientom, ki je za sedaj za hmelj določen 0,90, če pa bo potrebno, se bo spremenil in to prav gotovo v dobro, ne pa v škodo hmeljarjev. Zaradi tega naj hmeljarji res ne nasedajo raznim govoricam nekaterih neodgovornih ljudi, ki z določenim

namenom delajo preplah med savinjskimi hmeljarji in sejejo nezadovoljstvo na račun naše skupnosti. Mislimo, da so vprašanja, ki smo jih skušali pojasniti, bistvena in zelo pereča ter jih bo treba rešiti že v prvih dneh tega leta. Prepričani pa smo, da bo tesnejše sodelovanje hmeljarjev s KZ, hmeljarskim odborom

in inštitutom v Žalcu, v prvi vrsti pa intenzivno obdelovanje ter uporaba vseh zaščitnih ukrepov in povečana skrb za kvalitetnejšo proizvodnjo, zagotovilo hmeljarjem zadovoljiv obračun letošnjega gospodarskega leta.

Kač Karel

S prve seje hmeljarskega odbora v tem letu

Dne 23. januarja t. l. je imel »Hmeljarski odbor« prvo redno sejo v letu 1954, na kateri je razpravljalo o tekočih zadevah ter problemih in težkočah v hmeljarstvu.

Prva točka te seje je bila razprava o škodljivih posledicah netočnega obveščanja ter zavajanja hmeljarjev na terenu. Razprava je bila zelo živahna in je v celoti objavljena v tej številki »Hmeljarja«, katerega naj vsak hmeljar pazljivo prečita, da bo pravilno poučen o stvareh in o neresničnosti govoric na terenu. Ker so se pa netočne vesti o nekakšnem nestrokovnem vodstvu »Hmezada«, slabi organizaciji in nepravilnem delu hmeljarskega inštituta in hmeljarskega odbora razširile tudi v nehmeljarske okoliše, je odbor sklenil, da se članki, ki razpravljajo o tem, objavijo tudi v drugem časopisu.

Ker se je pokazala na terenu potreba po čim tesnejšem in čim boljšem sodelovanju s hmeljarji tudi v drugih okrajih, je odbor sklenil, da se hmeljarski odbor razširi. Po daljši debati je bilo sklenjeno, da bodo sklicali sestanek vseh predsednikov hmeljarskih odsekov pri kmetijskih zadrugah okraja Celje-okolica in Šoštanj. Na tem sestanku se bomo pogovorili o takšnem odboru, ki bi štel približno 40 članov — od vsake kmetijske zadruge na hmeljarskem področju po en član — in ki bo zastopal interese hmeljarjev in skupnosti sploh. Odbor bi zasedal 3- do 4-krat letno in bi razpravljalo o najrazličnejših problemih, ki bi se pojavili. Za drobne naloge bi izvolili ožji odbor, ki bi imel nalogo izvajati sklepe širšega odbora v delo. Ta izvršni odbor bi se pogosteje sestajal, po potrebi 1-krat do 2-krat mesečno. S tem bo izpolnjena želja vseh tistih hmeljarjev, ki do sedaj niso imeli svojega zastopnika v odboru.

Da ne bi bilo potrebno sklicevati dveh sestankov zaradi oddaljenosti in zamude časa, je odbor sklenil, da se bo na istem sestanku razpravljalo tudi o upravi hmeljarske šole in posestva ter o financiranju hmeljarskega inštituta v Žalcu. Rešiti je treba nekatere probleme, pri katerih je pa treba, da sodeluje čim več zastopnikov hmeljarjev, da se bodo ti problemi lažje in hitreje reševali. Odbor sam je o teh problemih že razpravljalo, vendar pa želi, da dajo tudi ostali zastopniki hmeljarjev svoja mnenja in predloge, ki bodo pripomogli k pravilnemu in uspešnemu delu teh institucij.

Za plodnejše delo uredniškega odbora »Hmeljarja«, je odbor sklenil spremeniti sestav odbora. Zato je napravil reorganizacijo tega odbora in imenoval v novi odbor naslednje člane:

Urednik lista »Hmeljar« tov. Debič Boris, člani odbora pa tovariši: Kronovšek Ivan, Šepc Anton, ing. Kač Lojze, Kuder Ludvik in Aubrecht Pepi ml. K tej spremembi nas je vodilo to, da bi se list dvignil po kvaliteti in tako vsestransko služil svojemu namenu ter zadovoljeval hmeljarje, predvsem s potrebnimi navodili in nasveti, ki naj služijo hmeljarstvu. Odbor

je mnenja, da list prinaša premalo poročil o trgovini s hmeljem, kar pa nekateri izkoriščajo in širijo netočne vesti o slabi trgovini, zastoju blaga itd. Da ne bo zaradi tega med hmeljarji zmede in nezaupanja, bo v bodoče »Hmeljar« skušal obveščati javnost o resničnem stanju. Obenem bo ta list prinašal v bodoče tudi sklepe in predloge hmeljarskega odbora, da bo lahko vsak hmeljar točno obveščen o njegovem delu.

Še o enem, zelo zamotanem problemu, je razpravljalo odbor: o proizvodnih stroških hmelja. Če bi vzeli 10 primerov izračunanih stroškov o proizvodnji hmelja, bi najbrž ne bila dva primera enaka zaradi različnih izračunavanj izdatkov in faz dela. Z ozirom na to je odbor sklenil na tej seji postaviti anketno komisijo, ki bo imela nalogo stopiti v stik z državnim, združenim in privatnim kmetijsko-hmeljarskim posestvom. Zasedovala bo proizvodnjo in izdatke ter s tem v zvezi zbirala realne podatke. Ti podatki vseh treh sektorjev in različnih krajev bodo dali komisiji realno sliko o proizvodnih stroških hmelja. Tako bo lahko hmeljarski odbor točno dokazal, kakšni so resnični izdatki in kako naj bo hmeljarju pravilno plačano vloženo delo. Namen tega je prikazati merodajnim činiteljem realne stroške hmeljske proizvodnje, hmeljarjem pa utrditi zaupanje. Le tako bomo dosegli boljše uspehe pri kvalitetni in količinski proizvodnji hmelja. Mišljenje odbora je, da je bojazen za plasma našega hmelja neupravičena, ker je zanimanje za naš hmelj na svetovnem tržišču veliko, kar dokazujejo članki v inozemskem časopisju in analize hmelja, ki kažejo kljub izpadom zaradi škodljivcev najboljšo svetovno kvaliteto. Hmeljarski odbor naproša vse posestnike-hmeljarje, pri katerih se bo oglašil član te anketne komisije, da mu dajo na razpolago potrebne podatke. Podatki naj bodo realni, ker le na ta način se bo moglo pravilno oceniti stroške proizvodnje v korist skupnosti in hmeljarjev.

V anketno komisijo so imenovani: tov. ing. Kač Lojze, ing. Legiševa, Šepc Anton, Kač Karel, Podbregar Mirko, Kolenc Vinko, Plaskan Vlado in Jelovšek Jože, ki je obenem tudi predsednik komisije.

Komisija si bo razdelila hmeljarsko področje in določila rajone, na katerih bo zbirala podatke — sama pa se bo sestajala po potrebi.

V nadaljevanju seje je odbor razpravljalo o cenah umetnih gnojil. Tudi o tem je priobčen članek v današnji številki. Hmeljarski odbor bo predlagal tudi ukinitvev gozdnega sklada na hmeljevke ali pa odobritev regresa v višini gozdnega sklada.

To so misli in zaključki, sprejeti na zadnji seji hmeljarskega odbora. Menimo, da je odbor pravilno ocenil obstoječe probleme in zastavil delo, ki bo ob sodelovanju vseh hmeljarjev in hmeljarskih odsekov kmetijskih zadrug zadovoljivo izvršeno.

Hmeljarski odbor

Čas je, da spregovorimo resnici na ljubo

Številna vprašanja in nejasnosti, ki obstojajo na hmeljarskem področju, so v veliki meri odraz nepoučenosti savinjskih hmeljarskih. Ta vprašanja so se resno pokazala v zadnjem času na terenu, zato je potrebno, da poiščemo njihov izvor in naredimo potrebne korake v smeri plodnejšega reševanja vseh hmeljarskih problemov, skratka v smeri nadaljnega pospeševanja hmeljarsstva.

Če hočemo spoznati vzrok takšnega stanja na terenu, se moramo poglobiti in najti žarišče, ker le na ta način bomo realno ocenili situacijo, hmeljarske pa obveščevali o stanju, ki danes obstoja v hmeljarsstvu.

Povod raznim govoricam in netočnem obveščanju javnosti je treba iskati v razpustu bivše hmeljarske zadruga, katere likvidacija je povzročila nezadovoljstvo ne samo med nekaterimi savinjskimi hmeljarki, temveč tudi pri nekaterih ljudeh, ki so vodili to zadrugo. Zato je potrebno, da se še enkrat dotaknemo življenja in pogojev, v katerih je živel ta zadruga, z željo, da bi javnost spoznala v čem je stvar. Bivša hmeljarska zadruga je bila ustanovljena julija leta 1945 in je bila brez dvoma korak, ki je blagodejno vplival ne samo na hmeljarsstvo, ampak tudi na dvig po vojni opustošenega kmetijstva sploh. Na prvem ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen 11-članski upravni odbor in 3-članski nadzorni odbor s svojimi namestniki; najvišji forum zadruga pa je bil zbor hmeljarskih. Upravni in nadzorni odbor sta imela vsa pooblastila za vodstvo poslov, trgovine in preskrbe hmeljarskih. Vsi oni redki problemi, ki so šli v pristojnost zbora hmeljarskih (ker se s hmeljarskim svetom kot vmesnim členom niso strinjali), so bili večinoma brez večjih diskusij gladko rešeni. V takratnih pogojih je imelo vodstvo zadruga vsa pooblastila in je bilo potemtakem neomejen gospodar. Novi sistem — z izvedbo nacionalizacije trgovine in razlastitvijo privatnih kapitalistov — je pometel s privatno trgovino, zato ni bilo nobeno vprašanje, kako bo hmeljarska zadruga lahko živela, ne da bi imeli hmeljarski pravico odločati, ker ji je to življenje že sam sistem zagotovil. Drugo pa je vprašanje poveljnih konjunkturnih let, ki so izkušene savinjske hmeljarske vzpodbudila k obnovi hmeljarsstva. Temu je v prvi vrsti pripomogla dobra cena pridelku prvih poveljnih let, katerega zadovoljivo vnovčiti res ni bilo vprašanje. Zato je iluzorna trditev, da je bila bivša hmeljarska zadruga nujna in nenadomestljiva ustanova v poveljnem času, oziroma da je nenadomestljiva še danes. Lahko bi tudi takrat obstajala samo centralna trgovina, ki bi skrbelo za prodajo hmelja in preskrbo materiala hmeljarskih, sami pa bi ali v društvu ali v kakšni koli drugi obliki medsebojne povezave lahko reševali hmeljarske probleme, sklepe pa predlagali trgovini in oblastnim ustanovam v realizacijo. Toda naš gospodarski sistem je v takratnih pogojih zahteval centralistično upravljanje na vseh področjih našega gospodarstva. Tako tudi ni bilo napačno, da se je ustanovila hmeljarska zadruga, ki je centralistično upravljala vse posle v hmeljarsstvu, kar je v takratnih pogojih, če vzamemo samo preskrbo hmeljarskih s potrebnim materialom, bilo lažje urejevati z enega mesta. V teh pogojih ni bilo vprašanje cen reprodukcijskemu materialu, ker je država v sistemu racionaliziranega preskrbovanja določala cene minimalnim količinam potrošnega materiala, ki je bil slehernemu še tako brezbriznemu potrošniku dosegljiv. Država je, kolikor je bilo v njenih močeh, podpirala hmeljarsstvo, kar dela tudi danes, ker je pač imela od tega koristi

in jih ima tudi danes. Hmeljarska zadruga pa, ko je prevzela preskrbovanje hmeljarskih z materialom, kolikor ga je bilo pač na razpolago, si je že v tistih dneh utirala ugled med savinjskimi hmeljarki. Pa ne samo to! Zadruga je bila vsaj na papirju ustanova kmeta-hmeljarja, v bistvu pa že takrat nabavno in prodajno podjetje, ki je nabavljalo ves reprodukcijski material, vmes pa tudi predmete, ki še danes brez koristi za hmeljarske ležijo po skladiščih (neprimerni plugi, kompresorji itd.). Vsak se spominja težkih poveljnih let: obnova, obvezna oddaja, visoke dajatve, poleg tega pa zatiranje samovoljne trgovine, prekupčevanje in špekulacije, ki so bile na dnevnem redu. Ali ni prav ta zadruga (poleg odkupa in prodaje hmelja ter preskrbovanja kmeta-hmeljarja z reprodukcijskimi sredstvi) bila obenem v danih pogojih tudi močna opora bohotenju privatnega kapitala in si s tem spretno pridobivala podporo hmeljarskih, saj so imeli ustanovo, ki jim je kljub težavam prvih poveljnih let nudila privilegirano položaj v našem kmetijstvu? Tega ne more res nihče zanikati. Poglejmo trgovino. Svetovna vojna ni prizadela samo savinjskega hmeljarskega, ampak tudi hmeljarske v svetu, n. pr. v Zahodni Nemčiji, kot našim največjim tekmečem v proizvodnji hmelja danes. Zato minimalne količine hmelja po svetu v prvih poveljnih letih res ni bilo težko vnovčiti. Naš hmelj pa, kot kvalitetno dober, je lahko našel kupca na svetovnem tržišču, saj je bil znan že iz predvojne Jugoslavije, čeprav takrat kot predmet prekupčevanja peščice domačih in tujih trgovcev. Kar spomnimo se izvažanja našega hmelja v Nürnberg in Žatec, kjer je bil prepariran in prodan kot nemško in češko blago, naši hmeljarski pa osleparjeni za vloženi trud.

Ali niso pri tej trgovini sodelovali takrat ljudje, ki se danes tako trkajo na prsi? To je hmeljarskem verjetno znano. Toda še danes so na svetu ljudje, ki poznajo kvaliteto našega hmelja iz bivše Jugoslavije. Po njihovih in drugih znanih inozemskih tvrdkah bivši hmeljarski zadrugi, ki je bila v monopolnem položaju, res ni bilo težko, pač pa sveta dolžnost, da prodaja pridelek po zadovoljivih cenah, obenem pa misli na stalne odjemalce, ki so potrebni solidni mednarodni trgovini, zlasti pa naši državi. Iz tega sledi to, da so le izredne poveljne prilike na svetovnem tržišču dajale spodbudo našemu hmeljarsku, ga tako navajale k obnovi in razširjevanju nasadov, ker je imel od tega korist, ne pa izgubo. Zato ni res in ne prav kot nekdo trdi, da se je za to zahvaliti samo bivši hmeljarski zadrugi, pri tem pa pozabljati na objektivne pogoje, ki so bili osnova za uspehe, katerih nihče ne zanika.

Še eno vprašanje: Ali ni bivša hmeljarska zadruga imela samo lep združni naziv, v bistvu pa je bila strogo centralistično monopolno podjetje? Nekdo trdi, da je sedanje trg. podjetje »Hmezad« kapitalistično podjetje, ki se pač bavi zgolj s trgovino. Če je tako, potem je vsa naša trgovska mreža kapitalistična, kar pa vsak pameten človek ve, da ni, temveč je vključena v naš celotni gospodarski sistem, ki je v službi družbe z nalogo odkupa in prodaje potrošnega in industrijskega blaga. Bistvo pri tem pa je, kam gre dobiček: Ali gre v žep kapitalista, ali peščici lastnikov trgovine, ali pa v blagajno, iz katere se črpajo sredstva za potrebe celotne družbe ali bolje rečeno, za potrebe vseh delovnih ljudi. Če nekdo trdi, da je »Hmezad« kapitalistično podjetje, tedaj tem bolj velja ta izraz za bivšo hmeljarsko zadrugo, ki je imela v rokah ne samo trgovino s hmeljem, temveč še monopol

nad proizvodnjo, dobavo in prodajo reprodukcijskega materiala — o vsem pa je odločalo le nekaj ljudi.

Ko je naš novi gospodarski sistem udaril po centralizmu in so se birokratske sponje v ugodnejših pogojih našega gospodarstva na vseh krajih začele trgati, je začela biti zadnja ura centralističnemu dirigiranju. Ta val je zajel tudi bivšo hmeljarsko zadrugo ob reorganizaciji našega združništva leta 1952, katere življenja kljub krčeviti obrambi birokratskega vodstva ni bilo več mogoče rešiti. Ponovno je treba tu omeniti še to: Bivša hmeljarska zadruga je v danih pogojih prvih let odigrala vidno in povsem zadovoljivo vlogo. To je bilo že nešteto krat poudarjeno in vsa čast vodstvu te zadruge, če jo tako imenujemo. Ne pa razumeti novih načel, ki jih postavlja družba in s tem zahtev delovnih ljudi po demokratičnem samoupravljanju našega gospodarstva, se pravi, postaviti se po robu zahtevam delovnih ljudi, postaviti se po robu nadaljnji graditvi socializma.

Danes, po skoraj dveh letih odkar je bila likvidirana bivša hmeljarska zadruga, pa imamo, kljub našim razlagam zakaj je prišlo do tega, nejasnosti, bolj rečeno precej zmede med hmeljarji, za kar res ni treba posebej iskati fistih, ki jo vnašajo. Govori se o nesposobnosti sedanjega trg. podjetja »Hmezad«, o brezdelju, ki ga osebje »Hmezada« preživlja več mesecev v letu, o polomiji pri prodaji hmelja, širi se nezaupanje v kmetijske zadruge, kot osnovne gospodarsko-politične organizacije kmečkega proizvajalca, drugič se zopet govori o nesposobnosti hmeljarskega odbora, o polomu zaščitne službe, za kar naj bosta kriva hmeljarski odbor in inštitut, skratka vse, kar se danes dela v hmeljarstvu, se omalovažuje, izpodkopava in žigosa kot nesmiselno in hmeljarstvu škodljivo. Nasprotno pa govore, da je rešitev hmeljarstva v rokah ene ali morda nekaterih določenih oseb v Savinjski dolini. Odgovori na takšne smešne trditve so med ostalim v člankih današnje številke lista. Za to neodgovorno delo se krog teh ljudi poslužuje gole laži, izkoriščajoč še obstoječe težave naše graditve, predvsem pa potresov na svetovnem hmeljskem tržišču. Na drugi strani pa se poslužujejo obstoječih slabosti pri delu hmeljarskih odsekov KZ, njihovega vodstva in slabosti, ki obstojajo iz objektivnih razlogov v komaj dokončno postavljenem hmeljarskem inštitutu.

To neodgovorno početje in delovanje, ki prav gotovo nikomur ne koristi, škoduje pa slehernemu, ki

nespametno naseda in teh v Savinjski dolini ni malo, je pripisati v prvi vrsti delovanju bivšega predsednika hmeljarske zadruge tov. Jošta. To dokazuje zlasti stalno oporekanje sedanjemu delu in povečevanje bivše hmeljarske zadruge, omalovaževanje vsega, kar se danes godi na hmeljarskem področju, posebno pa dokazujejo to njegove demagoške izjave, ki jih je dajal posameznikom na terenu in na sestanku volivcev nedavno v Šempetru. Ob vsem tem se moramo vprašati, koliko nam tov. Jošt kot hmeljski praktik želi koristiti ali škodovati v hmeljarstvu. Vprašati se je treba, kaj nam koristi kot zastopnik našega hmeljarstva v Evropskem hmeljarskem biroju, o čigar delu in situaciji v svetu bi moral obveščati hmeljarski odbor. Nasprotno pa obstoja njegovo dopisovanje z inozemstvom, verjetno o hmeljski situaciji pri nas, in to brez vednosti hmeljarskega odbora, istočasno pa raznaša alarmantne vesti po terenu mimo hmeljarskega odbora, kar je več v škodo, kot pa v korist našemu hmeljarju. Da bi pa našemu hmeljarstvu še bolj »pomagal«, išče ljudi, ki bi naj informirali tujega trgovca o polomiji našega hmeljarstva, ker je likvidirana bivša hmeljarska zadruga, z namenom, da bi se o tem pisalo v tujih državah.

Poudariti je treba še to, da kot naš zastopnik v EHB ni našel poti do hmeljarskega odbora s predlogi in nasveti oz. eventualnimi poročili kot ga obvezujejo pravila Evropskega hmeljarskega biroja.

Tako stojijo stvari. Želimo, da bi s tem člankom seznanili hmeljarje in najširšo javnost, od kod ta žolčnost in blatenje vsega kar se danes dogaja in o stvareh, ki hmeljarja še vedno motijo, obenem pa vodijo, da naseda neodgovornim ljudem, ki za takšno početje preračunano izkoriščajo obstoječe težave naše graditve in tudi obstoječe napake, ki so in se bodo pojavljale povsod, kjer se delo razvija.

Naš odbor je vedno in ob vsakem času željan in pripravljen sprejemati konstruktivno kritiko, zlasti pa želi tesno sodelovanje vseh hmeljarjev s hmeljarskimi odseki KZ in našim odborom, tako tudi sodelovanje tov. Jošta, v kolikor seveda ima resne namene. Ne moremo pa dopustiti, da nekdo izkorišča obstoječe težave in na zelo lahek ter demagoški način, zaradi osebne rehabilitacije med savinjskimi hmeljarji, išče priznanje od nepoučenih hmeljarjev, medtem pa s svojo kratkovidnostjo škoduje našemu hmeljarstvu, socialistični skupnosti, v prvi vrsti pa samemu sebi.

Hmeljarski odbor

Tov. Joštu in nekaterim hmeljarjem v premislek

Dne 19. januarja so sklicali hmeljarji v Šempetru sestanek, na katerega so povabili tudi ljudskega poslanca tov. Avblja Viktorja. Čeprav je bil ta sestanek sklican za tamkajšnje hmeljarje, so bili navzoči tudi marsikateri ljudje, ki sicer v domačem kraju ne kažejo navdušenja za sestanke in je bila zato dvorana v Šempetru zopet enkrat polna. Na omenjenem sestanku je bil navzoč tudi Jošt Martin, predsednik bivše Hmeljarske zadruge v Žalcu. Z ozirom na netočnosti, ki jih je tendenčno iznašal in ki bi jih lahko hmeljarji napačno razumeli, nam je poslal tov. Aubrecht Jože, komercialni direktor Hmezada, združnega trgovskega podjetja za izvoz hmelja v Žalcu, naslednji dopis:

Glede na nepravilno prikazano stanje, kakršno naj bi baje vladalo v našem podjetju, o neznanju, nesposobnosti itd., torej na vse to, kar je predsednik bivše hmeljarske zadruge govoril na nedavnem sestanku

hmeljarjev v Šempetru, sem prisiljen, da dam jasen odgovor, da ne bi hmeljarji nasedali govoricam, ki s stvarnostjo nimajo nobene zveze. Jaz osebno res nisem bil na tem sestanku, toda stvari, kakor so mi jih nekateri tovariši pripovedovali, nujno zahtevajo odgovor. Ne bom se spuščal v to, kaj je bivšega predsednika Jošta vodilo k takšnemu nelepemu in neznačajnemu izpadu, saj so vzroki več ali manj jasni vsakemu hmeljarju. Nemogoče pa mi je ostati neprizadet, ko je s prodajo hmelja vezano tudi moje ime, čeprav baje na sestanku ni bilo konkretno imenovano. Pojdimo torej po vrsti:

Tov. Jošt je med drugim iznesel, da so bile letošnje vrste hmelja nepravilno določene. Izgleda torej tako, kakor da jih HMEZAD sam določa. Zato moram poudariti, da se vrste hmelja določajo tudi sedaj ob navzočnosti hmeljarjev, ki jih imenuje Hmeljarski odbor ter članov Hmeljne komisije. Določanje vrst se

vrši torej na enak način kot v bivši zadrugi. Tudi mnenje, da bi morali z ozirom na slabšo kvaliteto spremeniti tipe, je zgrešeno. Kot smo že nekoč omenili v našem listu, si je naš hmelj utrl pot na zunanje tržišče prav na podlagi zaupanja, ki ga imajo inozemski trgovci, saj dobro vedo, kaj lahko pričakujejo pod določeno vrsto savinjskega hmelja. Če bi vrste vsako leto spreminjali, bi si ustvarili vse kaj drugega kot pa solidno podlago za uspešno trgovanje. Taka gledanja so torej nevzdržna. Sedanje vrste so enake že devet let. Pri tem naj pripomnim še to, da je bil tov. Jošt le redkokdaj navzoč, ko smo določali vrste. Kako more potem govoriti o nepravilnostih? Tudi danes ima vsak hmeljar možnost pritožbe zaradi prevzema na posebno komisijo, v kateri celo ni več zastopnika HMEZADA, kakor je bil za časa zadruga in je zato demokratičnost v delu komisije v mnogo večji meri zagotovljena. Pripomniti moram, da sem pri delu v žalskih hmeljarnah zaposlen že 35 let, torej že od časa, ko se Joštu še sanjalo ni o kakšnem tipiziranju in sortiranju hmelja. Brez domišljavosti lahko trdim, da se je Jošt naučil teh stvari, kolikor je pač imel interesa, samo od mene in preko mene je spoznal tudi večino inozemskih tvrdk, ki se pečajo s hmeljsko trgovino. Seveda mu ne odrekam znanja, ki ga ima o proizvodnji hmelja, toda v tipiziranju, sortiranju in pakiranju hmelja ni bil nikdar strokovnjak. Zato se mi zdi tem bolj čudno, da kritizira današnjo prodajo hmelja, v kateri še vedno sodelujem in to z istim komercialnim aparatom, kot v bivši zadrugi. Razlika je le v tem, da nismo tako navdušeni za predprodaje, kakor je bil vedno tov. Jošt in katerim sem bil jaz osebno vedno nasproten. Vsa moja dolgoletna praksa mi potrjuje, da se kupci držijo striktno pogojev predprodaje samo takrat, kadar so cene v porastu, da pa z vsemi mogočimi načini izigravajo pogoje predprodaje, če cene padajo. Pa tudi sicer se lahko človek pri predprodajah zelo zmoti. Vzemimo, da bi letos sklenili predprodajo za ca. 200 ton prve vrste. Te kvalitete pa je bilo samo 100 ton. Kako bi v tem primeru izvršili dobavo, tega pa Jošt svojim poslušalcem ne pove. Ali se tov. Jošt spominja, koliko je skupnost izgubila predlansko leto, ko smo še v okviru bivše zadruga in na pritisk kupcev le sklenili večje preprodaje in pri tem izgubili po ca. 30 dolarjev pri 50 kg. To niso bile malenkostne vsote. Vprašanje prodaje hmelja je predvsem stvar pravilne presoje in cenitve količin, kvalitete itd. že v začetku sezone, ko se hmelj začne komaj prevzemati. Tu se človek lahko zelo zmoti. Z ozirom na našo pravilno presojo smo že v septembru in začetku oktobra prodali vso količino hmelja, razen 40 ton četrte vrste. Odkar delam v hmeljarstvu še ne pomnim, da bi bilo katero leto toliko te vrste hmelja. Jaz sem v tej sezoni cenil pridelek na 1650 ton, kakor se tov. Jošt lahko spominja, medtem ko ga je sam cenil le na 1500 ton. Če bi se mi držali njegove cenitve, bi imeli danes še najmanj 150 ton neprodanega hmelja. Tudi cena, ki smo jo dosegli, je z ozirom na letošnje splošne pogoje prodaje odlična. Dosegli smo povprečno ceno 80,5 dolarjev za 50 kg, dočim ga Nemci prodajajo danes po 43 dolarjev za 50 kg in to prvovrstno haler-

tausko blago, poleg tega pa še to pod pogoji CIF južnoameriška luka. Nemški producenti dobe na ta način za kg le od 142—200 din in to pri današnji situaciji, ki še vedno kaže tendenco padanja cen. Kljub temu imajo Nemci še vedno na zalogi ca. 1500 ton neprodanega hmelja.

Tov. Jošt kritizira tudi našo prodajo v Združene države Amerike, češ da bi ga lahko tja več prodali, kar pa nismo hoteli. Kakšna so dejstva? Letos smo prodali samo v Severno Ameriko čez 1000 ton ali 64% vse naše proizvodnje. To je najvišji povojni izvoz v ZDA in smo tako dosegli predvojno stanje. Res je, bilo je še nekaj povpraševanja tudi iz Amerike, toda le za boljše vrste, ki jih nimamo na razpolago. Jošt kritizira tudi, zakaj smo določeno količino prodali v Ameriko preko Nemčije, to je tvrdke Barth. Odgovor je lahek: Prav preko te firme nam je uspelo prodati blago slabše vrste, ki ga sicer direktno ne bi uspeli prodati po tako visoki ceni, kar je bilo torej za nas ugodno in zato svetujem tov. Joštu, naj se ne vtika v posle, ki se ga ne tičejo in predvsem naj jih ne tolmači napačno in po svoji glavi, če z vsemi dejstvi ni spoznan.

Končno vprašam tov. Jošta, ali bi nam inozemci čestitali k prodaji, če ne bi prodaje dobro izpeljali? Bilo je potrebno mnogo truda, da smo s prodajo uspeli, saj je bilo prvovrstnega hmelja zelo malo, kar nam pokaže naslednja tabela o letošnjem pridelku:

I. vrste	100 ton
II. "	800 "
III. "	618 "
IV. "	157 "
Skupaj	1675 ton

Še nekaj! Tudi če bi bila kvaliteta boljša, kakor je bila in bi tako morda res imeli možnost prodati v Ameriko še preostalo količino, pa vprašam hmeljarje ali bi bil tak ukrep pravilen — ko bi se vsa druga tržišča zanemarila? Kako bi nas gledali neameriški kupci takrat, ko bi povpraševanje iz Amerike ne bilo več tako močno kot letos? Tudi na prihodnost je treba misliti!

Zelo se čudim tov. Joštu, da išče informacije o naši prodaji itd. potom dopisovanja z inozemskimi tvrdkami, ko bi vendar lahko prehodil tistih bore 100 metrov in dobil tako najbolj točne podatke iz prvega vira, to je pri HMEZADU, kar je omogočeno vsakomur, ki ga te stvari zanimajo in ki pošteno misli!

Čemu služi takšno blatenje našega poslovanja in izkrivljanje dejstev, česar se Jošt Martin tako rad poslužuje? To naj hmeljarji sami presodijo! Meni osebno so njegovi cilji jasni. Trdim pa, da Jošt s svojimi postopki pač ne koristi k razvoju našega hmeljarstva.

Čeprav na omenjenem sestanku nisem bil navzoč, pa vendar smatram, da sem bil upravičen napisati ta dejstva, saj hmeljarji dobro vedo, koliko let že sodelujem pri prodaji slovenskega hmelja in se od nürnberških ponesrečencev pač ne pustim blatiti!

Aubreht Jože

Kaj je s hmeljevki?

Nabava hmeljevke v letošnjem letu je naletela na neprimerno večje težkoče, kot prejšnja leta. Osnovni vzrok je iskati v precej višjih cenah, saj znaša danes cena za eno hmeljevko 120 din. To podražitev še posebej podpirajo gozdna gospodarstva, ki utemeljujejo postavljeno ceno z dragim spravilom. Cena hmeljevke pa je problematična tudi z druge strani. Hmeljevke

je mogoče uporabiti za izdelavo banaških drogov, ki jih je možno prodati po 27—30 dinarjev za dolžinski meter; takšna cena pa navaja proizvajalce hmeljevke na to, da prav hmeljevke predelujejo v banaške drogove, ker jim to prinaša večji dobiček.

Za sečnjo hmeljevke so potrebna tudi sečna dovoljenja, kar močno ovira nabavo hmeljevke. Do sedaj

so pristali le trije okrajni ljudski odbori na to, da obravnavajo sečno hmeljev kot čiščenje odnosno kot prebiralno sečno gozdov in ne zahtevajo sečnih dovoljenj. Ti okraji se zanašajo na delo logarja, ki sam odkaže posek. Vsi ostali okraji pa smatrajo posek hmeljev kot reden posek gozdnih sortimentov, ki pa je vezan na sečna dovoljenja. Do kakšnih nemogočih stvari pripelje takšno gledanje, nam kaže sledeči primer: nekateri kmetovalci — posestniki gozdov imajo na razpolago 50—150 kom hmeljev. Za te hmeljeve je potrebna prošnja za sečno dovoljenje, ki mora biti kolkovana z 180 din. Čakanje in urgiranje za dovoljenje sečne povzroča nedvomno mnogo skrbi. Vse to navaja kmeta, ki nima večjih količin hmeljev za sečno, da takšno sečno rajši opusti.

»HMEZAD« je dosedaj zaključil pogodbe za ca. 130.000 kom hmeljev. V teku so pogajanja za sklenitev nadaljnjih pogodb. Mislimo, da bomo lahko najnujnejše potrebe krili. Nedvomno pa lahko trdimo, da bomo lahko krili one količine, za katere smo zahtevali naročila v mesecu novembru. Pripomniti moramo, da je bil odnos Kmetijskih zadrug do naročil precej malomaren.

Pred nekaj dnevi je bilo po radiu govora o malomarnosti, ki vlada pri nabavi hmeljev; inspirator komentarja pa je zahteval celo, da je treba krivce zato kaznovati. Tudi mi se s tem strinjamo, vprašanje pa je, ali je krivda za takšno stanje v napakah združnega trgoveškega podjetja »HMEZAD« ali pa morda v objektivnih težavah, ki povzročajo pomanjkanje hmeljev. Težavnost rešitve so poznali tudi odgovorni ljudje v bivši hmeljarski zadrugi. Tega vprašanja niso mogli rešiti, ker stvar ni odvisna od dobre volje posameznika. Tudi letos lahko trdimo, da bomo krili potrebe po količinah, ki so jih zahtevale kmetijske zadruge, za kar jim je dal »HMEZAD« nalog že v mesecu novembru. Ponovno pa moramo pripomniti, da kmetijske zadruge niso vzele te naloge resno.

V komentarju Radia Ljubljane je bilo iznešeno tudi to, da je vprašanje hmeljev treba resno raziskati. Iz komentarja je bilo zaključiti, da leži krivda za slabo preskrbo hmeljev na določenih ljudeh. Kdor pozna situacijo bi lahko pošteno rekel na Hmezadu, saj le-to podjetje je odgovorno za nabavo hmeljev. Dopisniku Radia Ljubljane bi bilo olajšano delo, če bi se za informacije obrnil direktno na to podjetje. Po našem mnenju pač niso upravičeni dajati izjave v tem pogledu ljudje, ki jih lahko smatramo za neobjektivne.

Problem hmeljev je resen. Kako pa obravnavajo to vprašanje posamezne kmetijske zadruge, je razvidno tudi iz odnosa Kmetijske zadruge Žalec, ki je Hmezadu najbližja in ki je svoje potrebe poslala šele pred dobrim tednom. To omenjamo zaradi tega, ker smatramo, da je redna preskrba s hmeljevskimi odvisna tudi od vestnega dela kmetijskih zadrug in od ljudi, ki te zadruge vodijo.

V zadnjem času smo imeli večkrat priliko poslušati demagoške izjave, ki lahko hmeljarje samo zavajajo, ki pa s stvarnimi problemi nimajo prav nobene zveze. Zato smo morali gornje probleme tudi iznesti.

Da bi se vprašanje hmeljev ugodnejše rešilo, je podjetje »HMEZAD« napravilo prošnjo na Gospodarski svet LRS, da bi sečno hmeljev obravnavali okrajni ljudski odbori enotno, in sicer tako, da bi sečno hmeljev smatrali kot gozdno gojitveni ukrep ter bi zato ne bilo potrebno izdajati sečnih dovoljenj. Okrajni ljudski odbori bi na ta način ne bili dolžni izdajati sečnih dovoljenj, pač pa bi bili zato zadolženi področni logarji odnosno občinski ljudski odbori.

Iz vsega zgoraj navedenega sledi, da so težave pri nabavi hmeljev objektivnega značaja, reči pa je treba, da lahko kmetijske zadruge tudi same poiščejo možnosti za posek hmeljev in tako pomagajo rešiti problem, ki je za naše hmeljarstvo nedvomno zelo važen, ki ga pa marsikdaj merodajni forumi z nerazumevanjem rešujejo.

Zavarovanje hmelja pri DOZ

(Ta dopis nismo mogli objaviti v prejšnji številki in prosimo prizadete, da nam to oprostijo. Op. ured.).

Ker je prvo leto zavarovanja hmeljskih nasadov pri DOZ že za nami, ne bo odveč, če na tem mestu prikazemo uspeh tega zavarovanja.

Odveč bi bilo govoriti o slabih straneh samopomoči pri Hmezadu v prejšnjih letih, saj smo prav zaradi pomanjkljivosti tega zavarovanja sklenili, da zavarujemo hmeljske nasade proti toči pri DOZ, kjer je jamstvo popolno. Vsi pa smo z nekakim nezaupanjem pristopali k temu zavarovanju. Le z vztrajnim prepričevanjem se je DOZ posrečilo pridobiti večino hmeljarjev v to zavarovanje.

Vpraševali smo se, kako bo DOZ likvidiral, oziroma ocenil škodo, kajti to je najtežji problem, kateremu niso bili kos niti strokovnjaki-hmeljarji. DOZ pa je vendar našel pot, in to po temeljitem proučevanju s hmeljarskimi strokovnjaki in izkušenimi hmeljarji s terena, po kateri je bilo mogoče pravilno in pošteno oceniti škodo. V kolikor niso pogoji ustrezali, so se še pri likvidaciji popravili.

Hmeljarji upamo, da bo DOZ prihodnje leto prišel med nas z že točno izpolnjenimi pravilniki, ki bodo v celoti ustrezali tovrstnemu zavarovanju. Vsekakor pa se mora v bodoče pričeti zavarovanje že s 15. majem, ne pa kot je bilo letos, s 1. junijem, tako da po-

škodovanci, ki so utrpeli škodo tik pred 1. junijem, niso prejeli za to škodo nobene odškodnine.

V tekočem letu nas toča sicer ni prehudó prizadela. V splošnem je odstotek škode precej nižji od prejšnjega leta. Poškodovana so bila le manjša področja, med katerimi je bil najboljčutneje prizadet teritorij Kmetijske zadruge Griže.

Da bi se škoda čim pravilneje likvidirala, je sklenila direkcija DOZ (na pobudo KZ Griže), da se sestanejo zastopniki DOZ, Hmeljarskega odbora OZZ ter Hmeljarskega odseka KZ Griže k skupnemu razpravljanju tega vprašanja. Na tem sestanku je bil dosežen popolni sporazum za način obračunavanja škode po toči.

Pred kratkim so hmeljarji prejeli obračune, denar pa je bil nakazan skupno na KZ Griže, ki je zneske po priloženih obračunih razdelila posameznim hmeljarjem, oškodovancem po toči.

Med hmeljarji je zavladovalo zadovoljstvo, kajti prejeli so stoddostno odškodnino po toči.

DOZ si je sedaj tudi v tej panogi zavarovanja utrl pot, kajti vsi, ki so letos utrpeli škodo in tudi tisti, ki so letos oprezovali samo od strani, so sklenili še nadalje zavarovati nasade ter si s tem zasigurati pridelek.

Vsi hmeljarji KZ Griže se zahvaljujejo DOZ za pravično in pošteno izplačano odškodnino.

Kmetijska zadruga Griže

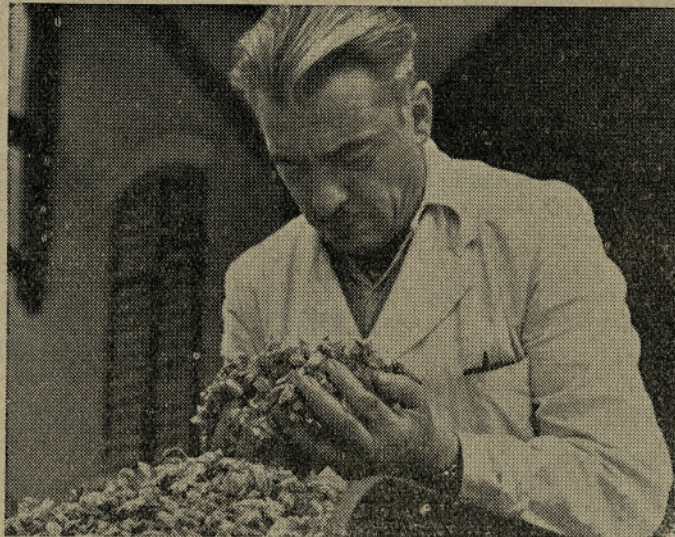
Cokan Ernest, l. r.

Jurak Antoñ, l. r.

V mescu januarju je praznoval tov. **Aubreht Jože**, komercialni direktor »Hmezada« v Žalcu, pomembno obletnico, in sicer 35-letnico svojega udejstvovanja pri izvozu savinjskega hmelja.

Takoj po prvi svetovni vojni je nastopil službo pri Vinku Vabiču, takrat edinemu slovenskemu izvozniku hmelja. Prevzel je posle sortiranja in pakiranja ter je v tej službi tudi spoznal vse najvažnejše inozemske tvrdke, ki se pečajo s hmeljem. Pri tem delu je ostal nepretrgoma do danes, z izjemo med okupacijo, ko je moral kot zaveden Slovenec bežati pred okupatorjem. Takoj po osvoboditvi je po nalogu takratnega okrožja prevzel hmeljarno in mu je uspelo prodati še vso zalogo hmelja letnika 1944.

Ko poteka 35 let, od kar posveča vso svojo skrb delu, ki zahteva mnogo ljubezni do hmeljarstva in še več izkušenosti, mu delovni kolektiv »Hmezada« in Hmeljarski odbor OZZ priskrbeno čestitata ter želita, da bi svoje izkušnje še nadalje nudil za dobro savinjskega hmeljarstva. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo našega lista.

Hmeljarska šola – porok naprednega hmeljarstva

Tale napis je poleg ostalega krasil učilnico hmeljarske šole, ko so se v njej poleg učencev zbrali še številni hmeljarji, predstavnik ljudske oblasti in drugi. Prišli so na povabilo hmeljarskega odbora, da proslavijo otvoritev prve, za hmeljarje tako potrebne in že davno zaželjene šole. Učenci, čeprav sami fantje, so šolo lepo okrasili, da bi tako važen dogodek proslavili čim bolj svečano.

Najprej je navzoče pozdravil v imenu šole ravnatelj šole tov. inž. Resman, ki se je tudi zahvalil za prizadevanje in pomoč vsem, ki so pomagali pri ustanovitvi in graditvi šole na kakršen koli način. Brez takšne pomoči, kakršne je bila šola deležna od Okrajne zadružne zveze, hmeljarskega odbora in hmeljarskega inštituta, bi ne mogli odpreti te šole še dolgo časa.

Za njim je spregovoril tov. Kač Karel, sekretar hmeljarskega odbora, ki je govoril o pomenu in namenu te šole. V tej dvoletni hmeljarski šoli, ki je postavljena v središču hmeljarskega okoliša, želimo vzgojiti hmeljarje s poglobljenim teoretskim in utrjenim ter preizkušenim praktičnim znanjem. Ne želimo takšnih, ki gredo v šolo zato, da se izognejo dela na zemlji, ampak tiste, ki jih je zemlja že pridobila zase in ki se ji nikdar ne bodo izneverili. Drugače rečeno, fantje bi se naj po končanem šolanju v tej ustanovi vrnili domov na svoje domačije in v svoje zadrage, kjer naj bodo, in bodo tudi morali biti, propagatorji naprednega hmeljarstva. S tem, kar se bodo v šoli naučili pri pouku in na praksi, naj izboljšujejo to dragoceno kulturo — hmelj, ki je tako značilna za to okolico in vso našo skupnost. V ta namen pa je potrebno v šoli vztrajno in marljivo učenje ter takšno praktično delo, ki približa učenca domačim razmeram. Absolvent te šole naj bo umsko in fizično sposoben prevzeti na ramena breme domačega gospodarstva in ga voditi po poti naprednega kmetijstva. Seveda ni rečeno, da nadarjeni učenci ne bi smeli nadaljevati študija na višjih šolah.

V imenu hmeljarskega inštituta je vse navzoče pozdravil inž. Ferlinec Bogdan. Dejal je, da vidi Hmeljarski inštitut v hmeljarski šoli svojega najbližnjega sodelavca. Inštitut in šola imata, čeprav nekoliko raz-

lične naloge, vendar iste cilje: izboljšati in olajšati proizvodnjo hmelja in kmetijstva sploh.

Predsednik Hmeljarskega odbora, tov. Jelovšek pa je uvrstil otvoritev hmeljarske šole med najvažnejše dogodke za Savinjščane, kakor so bili še hmeljarski kongres, postavitve inštituta itd. Naglasil je, da so si Savinjščani takšno šolo že dolgo želeli, vendar jim to zaradi prejšnjih družbenih ureditev ni uspelo. Uspelo pa jim je to v mladi socialistični državi, ki ima kljub obširni graditvi še potrebna sredstva za napredek kmetijske proizvodnje. Predavateljem pa je dejal: Vzgojajte nam fante, katere smo vam zaupali, v napredne hmeljarje, ki bodo s svojim znanjem in praktičnim delom lahko izboljšali našo proizvodnjo. Pri tem pa jih vzgojite v pridne, poštene in zavedne člane naše družbe.

V imenu Okrajnega ljudskega odbora in oddelka za prosveto je spregovoril tov. Strehovec France, ki je učencem posebno poudaril važnost šolanja kmečke mladine, zlasti tiste, ki bo postala bodoči gospodar naših domačij. Dejal je, da pomeni izobraževanje tudi človekovo osebno srečo in zadovoljstvo.

V imenu Okrajne zadružne zveze je spregovoril nekaj besed njen tajnik tov. Hlastec Peter, v imenu občine Žalec predsednik občine tov. Bozovičar in tov. Aubrecht v imenu trgovskega podjetja »HMEZAD«.

Upravitelj šole se je vsem govornikom zahvalil za tople besede ter dejal v imenu predavateljskega zbora, da bo ta vložil vse svoje moči, da z delom opraviči zaupanje ljudske oblasti in savinjskih hmeljarjev.

Po končani proslavi so si gostje skupno ogledali vse šolske in internatske prostore. Ureditev prostorov, zlasti spalnic, jim je bila zelo všeč, in to popotnoma upravičeno, kajti težnja, pripraviti gojencem prijeten šolski dom, je graditeljem dobro uspela.

V internatski obednici so gostje nekoliko posedeli, kjer so v prijateljskem razgovoru izmenjali svoja mnenja. Predsednik hmeljarskega odbora pa je le videl, da šola še nima radijskega aparata. Za sedaj si ga zaradi ostalih bolj važnih potreb ne more kupiti, zato pa je predsednik obljubil, da ga bo on preskrbel. Fantje so sedaj zadovoljni, v prepričanju, da ga kmalu dobijo.

Učenci so sedaj po večini prvič v internatu, kjer živijo kolektivno življenje. Vendar so se mu kmalu privadili, saj so že mnogi postali prav dobri prijatelji. Svoje postelje in sploh vse prostore si sami urejajo. Tudi v jedilnici si sami postrežejo, kajti zavedajo se, da kar koli se naučijo ali privadijo, jim lahko v življenju samo koristi.

Prva slovenska hmeljarska šola je odprta. Ni bilo lahko priti do nje. Težave so bile od spodaj do vrha.

Toda tisti, ki so videli potrebo po takšni ustanovi, niso klonili in njihovi naporji so kronani z otvoritvijo te šole. Upajmo, da bo delovanje šole uspešno in trud poplačan. Sedaj še učenci, v bodoče pa napredni hmeljarji, bodo skrbeli za to, da si bo savinjski hmelj obdržal in utrdil svoj sloves.

Inž. R. B.

(Konec)

Evropski biro za hmeljarstvo

Zasedanje v Žalcu dne 15. avgusta 1953

Tovariš Jošt je kot predsedujoči prečital besedilo resolucije, tovariš Jelovšek Jože (Jugoslavija) pa je predlagal, da se naj resolucija spremeni v toliko, da bi določilo o omejitvi hmeljske površine ne veljalo za Francijo in Jugoslavijo ter se po tem predlogu vstavi v 3. točko resolucije pripomba, da se omejitve hmeljskih nasadov izvršijo le po potrebi.

Po dodatno stavljem predlogu je bila resolucija dopolnjena še z amandmajem, da bo Evropski biro za hmeljarstvo v slučaju, da se bo pokazalo potrebno omejiti površine, proučil in priporočal načrt, ki bo upošteval poseben položaj vsake posamezne dežele.

Pri glasovanju je bila resolucija soglasno sprejeta s sledečim besedilom:

»Generalna skupščina v Žalcu, dne 15. avgusta 1953 potrjuje sklep predsedstva od 11. aprila t.l., ki za deva potrebno ureditev tržišča na področju hmeljarstva ter je naveden v poročilu o poslovanju.

Z ozirom na to, da se bliža pričetek hmeljske žetve, ki bo predvidoma po kvaliteti dobra in po količini višja, kakor v letu 1952, sklenejo vse dežele, ki gojijo hmelj ter so združene v Evropskem biroju za hmeljarstvo, naslednje:

1. Ostati hočejo v tesni povezavi, da bodo tako imele nadzor nad hmeljskim tržiščem in podvzeti potrebne ukrepe, da zagotovijo hmeljarju pravično plačilo za njegov trud.

2. Vzpostaviti hočejo stike z izvenevropskimi deželami, ki gojijo hmelj, predvsem z ZDA.

3. Omejiti hočejo po potrebi hmeljske nasade na sedanjo površino, da preprečijo nadprodukcijo, ki bi lahko imela za posledico padec cen pod proizvodne stroške.

V kolikor se odprodaja hmelja pivovarniški industriji ne bo večala v istem obsegu, kakor žetveni do-

nos, smatrajo v Evropskem biroju za hmeljarstvo združene hmelj pridelujoče dežele, da je brezpogojno potrebno zmanjšati nasade do površine, ki bo odgovarjala potrebi.

V slučaju, da se bo pokazalo potrebno omejiti površine, bo Evropski biro za hmeljarstvo proučil in priporočal načrt, ki bo upošteval poseben položaj vsake posamezne dežele.

4. Kvaliteto hmelja dežel, ki so vključene v Evropskem biroju za hmeljarstvo, hočejo še izboljšati, da bodo lahko zadostile vsem željam pivovarniške industrije.

5. V Evropski biro za hmeljarstvo združene dežele, ki so še navezane na uvoz hmelja, bodo skušale doseči pri svojih vladah, da se uvoz omeji le na žlahtni hmelj.

G. David Freemantle (Anglija) je nato ponovil že v začetku kongresa od capt. James Daya iznešeno povabilo, da bi prihodnje zasedanje bilo ob istem času v Angliji. Kraj sestanka bo pa naknadno sporočen. Navzoči so povabilo z živahnim pristankom sprejeli.

Tovariš Jošt se je zahvalil za povabilo in naglasil, da bodo delegati z veseljem in zanimanjem obiskali Anglijo in da so prepričani, da se bodo tam dobro počutili in imeli priliko spoznati življenje in delo angleških tovarišev hmeljarjev.

Ugotovil je, da je zasedanje uspešno poteklo in sprejelo dobre zaključke. Tovariš Jošt je na koncu želel delegatom in gostom, da bi odnesli s seboj kar najlepše vtise in zagotovil, da bodo slovenski hmeljarji vedno delali z roko v roki kot enakovreden član svetovne skupnosti za napredek hmeljarstva. S tem je zaključil letošnji kongres.

Umetna gnojila

Umetna gnojila so se od lanskega leta z znižanjem regresa nekoliko podražila, tako, da imamo sedaj naslednje cene:

Superfosfat	9.—
Nitrofoskal	9.—
Apneni dušik	11.—
Kalk-amonsalpeter	14.—
Amonsulfat	19.50
Čilski soliter	17.—
Kalijeva sol	7.—
Fosfatna žlindra	7.20
Kostna moka	11.—
KAS	11.—
Apneni prah	1.50

Zaradi te podražitve ne smemo sklepati, da se nam gnojenje z umetnimi gnojili ne izplača, kajti račun nam pokaže prav nasprotno.

Čim bolj je rastlina z nekim hranilom prehranjena, tem manj vsak naslednji dodatek gnojila zvišuje pridelok. Tako nam kažejo poskusi Hamppa na poizkusnem posestvu v Hüllu naslednje zvišanje pridelka z različnimi dozami dušičnih gnojil:

300 kg 20% dušičnega gnojila zviša pridelok za 12% nad pridelkom osnovnega gnojenja; 500 kg 20% zviša za 16%; 700 kg 20% zviša za 17%; 900 kg 20% zviša za 17%.

Vidimo torej, da se bo pri nas izplačalo gnojenje s ca. 700 kg 20% dušičnih gnojil. Če torej gnojimo našim hmeljiščem s 300—350 q hlevskega gnoja na ha, smo s tem dodali pri gnojenju z zrelim gnojem srednje kakovosti približno toliko dušika kot s 600—650 kg 20% dušičnega gnojila. Ker ves dušik ne izrabi rastlina v prvem letu, računajmo to količino za ca. 300 kg 20% dušičnih gnojil. Dodatek 400 kg nekega dušične-

ga gnojila, n. pr. kalk-amon-salpetra nam bo zvišalo pridelek za približno 5%, kar znaša 60—70 kg hmelja. Po letošnjih cenah predstavlja to bruto dohodek od 21.000—25.000 dinarjev. Umetni gnoj za to zvišanje pridelka nas stane 5.600 din, odnosno, če priračunamo še stroške prevoza in trošenja, ca. 6500 din. Seveda moramo od bruto dohodka odšteti še stroške obiranja in sušenja, ki znašajo 60—70 kg hmelja 5000—5500 din.

Zato ne opuščajmo gnojenja z umetnimi gnojili, kljub nekoliko višjim cenam, kajti brez umetnega gnojila ne bomo mogli v znatnejši meri zvišati pridelka.

V zvezi s cenami umetnega gnojila, vas opozarjamo na to, da se je cena rumesanu dvignila na 176 din. Trgovsko podjetje OZZ v Celju ima na razpolago rumesan še po starih cenah, to je po 77 din. Zadruga, ki si rumesana še niso nabavile, naj z nabavo pohite.

Ing. K. M.

Še nekaj o apnenem dušiku in o dušikovitih gnojilih na splošno

Ko se je zadnjič na seji uredniškega odbora sprožila želja, da bi napisali nekaj o apnenem dušiku, smo se odločili, da se bomo pogovorili ob tej priliki o dušiku in dušikovitih gnojilih na splošno, nekoliko obširneje pa o apnenem dušiku.

Dušik je element, ki je neobhodno potreben za rast in razvoj rastlin, saj je sestavni del beljakovin, ki so najvažnejša sestavina vsake rastline in živali. Brez beljakovin ni življenja. Poleg tega pa je dušik sestavni del listnega zelenila, brez katerega rastlina ne more asimilirati mnogih fermentov in vitaminov, ki regulirajo presnavljanje organske snovi v rastlini.

Hmelj, kot hitro rastoča rastlina, ima posebno velike zahteve glede dušika. Vsi vemo iz prakse, kako očitno reagira hmelj na gnojenje z dušikom. Pomankanje dušika v zemlji spoznamo na hmelju po slabi rasti. Vsa rastlina postane svetlo zelene barve, listi se povešajo in počasi rumene, rast je slaba; stranske panoge so kratke in večkrat se razvoj predčasno zaključi. Razumljivo je, da taka rastlina ne more razviti dovolj nastavka in pridelek je skromen. Jasnó je torej, da mora biti hmeljišče, ki naj nam da lep pridelek hmelja, zadostno pognojeno z dušikom.

Ne bomo pa dosegli zadovoljivega uspeha, če bomo enostransko gnojili z dušikom, na fosfor in kalij pa pozabili. Res, dušik izredno pospešuje rast, vendar brez sodelovanja kalija in fosforja ustvarja neutrjene gobaste celice, ki zlahka postanejo plen bolezní in škodljivcev, zlasti peronosporé. Z dušikom pregnojen hmelj ne da posušen nikdar tiste teže kot skladno hranjene rastline. Res, da dušik pospešuje rast, vendar v prvi vrsti listja, medtem ko je cvetni nastavek sorazmerno pičel. Poleg vsega naštetega pa izključno gnojenje z dušičnatimi gnojili tudi zmanjšuje kvaliteto hmelja, v prvi vrsti odstotek grenkih smol. Iz vsega tega moremo zaključiti tole: gnojimo obilno z dušikom, kajti brez dušika ni visokega pridelka, ne pozabimo pa na fosfor in kalij.

Plina dušika imamo v zraku 4 petine, vendar plina-stega dušika rastline ne morejo sprejemati. Edina izjema so bakterije, ki žive v zemlji ali pa na koreninah metuljčnic. Vse druge rastline srkajo s koreninami v vodi raztopljene nitratre in amonjakove soli.

Umetnih dušikovitih gnojil imamo tri vrste, in sicer: solitre ali nitratre soli, amonijeve soli in dušik v organski obliki. Oglejmo si vse tri vrste gnojil.

Solitri ali nitrati so najhitreje delujoča dušikova gnojila, ker so v vodi lahko topljivi. Zemlja solitre zelo slabo vpija in zato se izredno hitro izpirajo iz zemlje. Zato gnojimo z nitrati samo pod list, in to v manjših količinah, največ po 200 kg na ha. Ker solitri izredno hitro in zanesljivo delujejo, so zelo priljubljeni. Z njimi najhitreje pomagamo slabo rastočim rastlinam. Nitratre gnojila so nenadomestljiva v hmeljiščih, ki jih je pobila toča ali so oslabei zaradi močnega napada škodljivcev, zlasti uši. Ne smemo pa trošiti solitra na rastline, ki so mokre, bodisi od dežja ali pa rose. Na težkih tleh gnojenje s solitri zaskorji

zemljo, zato moramo po gnojenju s solitri okopati posevek.

Poznamo dve vrsti nitratre gnojil ali solitrov, in sicer: natrijev ali čilski soliter in kalcijev ali norveški soliter. Čilski soliter kopljejo v južnoameriški državi Chile. Včasih je bil to edini vir natrijevega solitra, danes pa ga večinoma pridobivajo v tovarnah. Rudninski vsebuje od 15—16% dušika, tovarniški pa 16% dušika. Čilski soliter je bela ali sivkasta zrnata sol.

Kalcijev soliter so začeli izdelovati na Norveškem, zato ga imenujemo norveški soliter. Pri norveškem postopku so dobili v tovarnah belo nežrnato sol, ki je močno vpijala vlago in je bilo zato z njo izredno težko manipulirati. Po izboljšanjem nemškem postopku pa izdelujejo zrnati apneni soliter, ki ne vpija vlage. Zadrži 15,5% dušika in 28% apna. Deluje enako kot čilski soliter, ker pa zadrži tudi precej apna, ugodno vpliva na strukturo zemlje in na razvoj bakterij v tleh.

Amonijeve soli delujejo počasneje od solitrov, najbrže zato, ker se amonijeve soli v zemlji najprej pod vplivom bakterij spremenijo v nitratre. V nevtralnih in bazičnih tleh, kjer so pogoji za razvoj bakterij ugodni, je delovanje amonijeve soli hitrejše in izdatnejše. Amonijeve soli zemlja lažje vpija kot nitratre, zato se ne izpirajo v tolikšni meri in je njihovo delovanje trajnejše. Z amonijeve gnojili zato navadno ne gnojimo pod list, ampak spomladi pred setvijo, v hmeljiščih pa pred spomladansko obdelavo zemlje, to je po rezi. Amonijeve gnojila delujejo v zemlji kislo in so zato najbolj priporočljiva v nevtralnih in bazičnih tleh. Najbolj poznana amonijeve sol je amonijev sulfat. To je bela sol, ki ima 20—21% dušika. Izredno dobro deluje amonijev sulfat na bazičnih tleh, h katerim prištevamo zemljišča, v hmeljarskem področju, ob Savinji. Pri gnojenju z amonijeve sulfatom moramo paziti na to, da so tla v zadostni meri preskrbljena s kalcijem.

Drugo amonijevo gnojilo je apneni amonijak, ki zadrži 15% dušika in 32—35% kalcijevega karbonata. To je rdečkasto ali sivkasto pobarvana zrnata sol, ki se da lepo trošiti. V hmeljiščih tega gnojila ne cenimo preveč zaradi klora, ki ga vsebuje.

Kot tretjo grupo dušičnatih gnojil moramo omeniti gnojila, v katerih se nahaja dušik deloma v obliki nitratre, deloma v obliki amonijaka. Taka gnojila imajo to prednost, da hitro in obenem dolgo delujejo. Solitri dušik deluje takoj, amonijev pa pozneje. Ta gnojila lahko priporočamo za vsakovrstne posevke na vseh vrstah zemlje.

Sem prištevamo kalcijev-amonijev soliter (Kalkamonsalpetar). To je navadna zelenkasta zrnata sol, ki ima 20,5% dušika in 35% apna. Polovica dušika deluje takoj, ostala polovica pa kasneje. Dobro je, da ga po trošenju dobro podkopljemo in na ta način premešamo z zemljo. V hmeljišču deluje najbolje trošen spomladi za rezjo.

Kalij-amonijev soliter (Nitromonkal) je sivkasta v vodi lahko topljiva snov, ki ima 15,5% dušika in 28% kalija. Trosi se za rezjo.

Amonsulfatsoliter ali Levna soliter je rumenkasto rdečkasta snov, ki nekoliko vpija zračno vlogo. Ima $\frac{1}{4}$ amonijevega dušika in $\frac{3}{4}$ solitrnega. Trosi se prav tako po rezi.

Vsa zgoraj navedena dušikova gnojila uvažamo. V letošnjem letu jih bomo nabavljali v inozemstvu: kalcijev-amonijev soliter in kalijev-amonijev soliter, kasneje pa še čilski soliter. Cena prvim dvema bo predvidoma ca. 13 dinarjev, za čilski soliter pa še ni določena.

Edino dušikovo gnojilo, ki ga doma proizvajamo, je apneni dušik, in sicer v tovarni apnenega dušika v Rušah. Dušik dobivamo iz zraka. Zrak pod visokim pritiskom pri nizki temperaturi vtekočinimo in z destilacijo ločimo dušik od kisika. Tako pridobljeni dušik vodimo preko kalcijevega karbida in na ta način dobimo kalcijev cianamid, ki je temnosivi prah. V trgovino pride kot prašnati ali pa oljni apneni dušik. Oljeni se pri trošenju manj praši in je zato primernejši za delo, pa tudi na rastline manj škodljivo deluje, ker se na njih ne zadržuje, ampak zdrsne po listih na tla. Apneni dušik ima navadno 20,5–21% dušika in okoli 55–60% kalcija.

Kalcijev cianamid je pravzaprav strup za rastline in živali. Na rastline posebno škodljivo deluje v času kalitve. Vendar se v vlažni zemlji hitro zgubi njegovo strupeno delovanje pod vplivom vlage in ogljikove kisline. Najprej se spremeni v sečnino, a potem s posredovanjem bakterij v amonijak in ogljikov dvokis. Amonijak se spremeni v amonijev karbonat, ki pa polagoma preide ob delovanju bakterij v nitrate, katere že poznamo po njihovem hitrem delovanju pri rastlinah. Iz vsega tega je jasno, da bo apneni dušik posebno dobro in hitro deloval v zemlji, ki ima mnogo vlage, humusa in živahno bakterijsko delovanje. Na humusne srednje težke zemlje bo torej apneni dušik deloval najhitreje in najugodnejše. Vendar ga uspešno uporabljamo tudi na težkih tleh in celo na peščeni zemlji, moramo pa računati na to, da mora v tleh preiti vse faze do solitra, da ga rastlina lahko sprejme. Zato moramo gnojiti najmanj 10–14 dni pred setvijo ali pri hmelju najmanj toliko časa pred vegetacijo, to je do začetka marca. Prepozno gnojenje z apnenim dušikom pri hmelju se močno maščuje. Rastlina kaže vse znake obolenja kot pri pomanjkanju fosforja v tleh, to se pravi: vsak zelen listič, tudi pokrovni list v storžkih, je obrobjen z rjavo liso, kar mu seveda zmanjšuje njegovo kvaliteto. Lansko leto je bilo precej primerov poškodb takega gnojenja po naših njivah. Vendar vse primere ne moremo pripisati prepoznemu gnojenju z dušikom, ampak tudi pomanjkanju fosforja v zemlji.

Na lahkih tleh apneni dušik najpovoljnejše deluje, če pred uporabo dušika pognojimo s hlevskim ali zelenim gnojem. Če bomo na takih tleh predhodno gnojili s hlevskim gnojem, bo prišel apneni dušik do popolnega delovanja. Na posebno kislih tleh bomo gnojili z apnenim dušikom šele tedaj, ko bomo odvisno kisline nevtralizirali z apnom, kajti v prekislih tleh se ne morejo razvijati bakterije, pa tudi presnova apnenega dušika je počasna.

Ker je torej delovanje apnenega dušika v tesni zvezi z delavnostjo tal, je jasno, da najboljša zemlja prenese najmočnejše gnojenje z apnenim dušikom, medtem ko na težkih glinastih ali peščenih tleh ne gnojimo naenkrat več kot 200–250 kg apnenega dušika na ha. Kar potrebujemo več dušika za dosego pridelka, ga dodajmo v drugi obliki, n. pr. s kalcijev-amonisolitrom ali kali-amonisolitrom. Dušik je odlično gnojilo za hmelj, in sicer za gnojenje na zalogo. Ker

ga zemlja še bolje vpija kot amonijeva gnojila, ni nevarnosti izpiranja. Zaradi visokega odstotka kalcija je posebno primeren za gnojenje tal, ki so revna na apnu.

Zaradi jedkega delovanja na rastline, pa tudi na škodljivce, uporabljamo apneni dušik v borbi proti plevelom. Tako trosimo ca. 200 kg na ha neoljenega dušika v pozni jeseni ali pa v zgodnji spomladi na suho jesensko setev žit. Na ta način se borimo proti širokolistnim žitnim plevelom. Proti repici trosimo 150 kg apnenega dušika, ko je repica mokra od dežja ali rose. Tudi proti francoski zeli sipljemo dušik že po žetvi drugih rastlin, kajti tedaj se ta plevel najbolj bohotno razraste.

Prav radi uporabljamo apneni dušik tudi pri napravljanju kompostov in z njim uničujemo plevel in razne škodljivce, obenem pa nudimo bakterijam dušik za čim živahnejše delovanje. Z apnom, ki ga apneni dušik vsebuje v visokem odstotku, pa nevtraliziramo organske kisline, ki nastajajo pri razpadanju organskih snovi.

Poleg apnenega dušika poznamo še druga organska dušikova gnojila, kot kalcijeva sečnina z 20% dušika, ki je odlično dušikovo dolgo delujoče gnojilo. Z njim gnojimo navadno že v jeseni.

Prav tako izkoriščamo nekatere industrijske odpadke za dušična gnojila kot n. pr. krvna moka, rožna moka, prah od volne in drugo. Ta gnojila najpočasneje delujejo, zato pa trajno. Zadrže različne odstotke dušika in jih moramo dozirati po podatkih in analizah, ki so jim priložena.

Za lažji pregled dušičnatih gnojil prilagamo na zadnji strani lista tabelo.

Še eno vprašanje bo zanimalo hmeljarje: koliko dušičnih gnojil naj dajemo letno hmelju in kdaj naj gnojimo.

Hmelj, kot hitro rastoča rastlina rabi precej dušika. Če bi hoteli doseči pridelke ca. 1500 kg na ha, bi morali gnojiti letno z 5–7 q 20% dušičnih gnojil. Pri polnem gnojenju s hlevskim gnojem lahko to količino zmanjšamo na $\frac{1}{2}$.

Gnojenje lahko izvršimo takole: 300 kg apnenega dušika, in sicer na težjih zemljah v jeseni, na lažjih pa zgodaj spomladi (na vsak način pred začetkom marca), 200 kg kalmonsaltetra spomladi po rezi in če dobimo še 100–200 kg čilskega ali norveškega solitra tik pred cvetjem. Če nimamo na razpolago solitrov, pa gnojimo s kalkamonsolitrom, vendar vsaj 14 dni prej. Če nismo pozimi trosili apnenega dušika, zvišamo količino kalkamonsaltetra pred rezjo na 400 kg.

Inž. Kač Lojze

Agroxone 3

Že dlje časa imamo v prodajalnah z zaščitnimi sredstvi na razpolago Agroxone 3, škropivo proti širokolistnim plevelom. Ker so ga lansko leto uporabljali z uspehom pri nas na nekaterih državnih posestvih in ker ga v svetu že dlje časa na veliko uporabljajo, je prav, da tudi hmeljarje seznanimo s tem novim sredstvom.

Agroxone 3 je hormonski preparat. Hormoni so organske snovi, ki se producirajo v živalskem in rastlinskem telesu. V živalih se razvijajo hormoni v žlezah z notranjim izločanjem, v rastlini pa v brstih in raznih vršičkih. Čeprav se nahajajo hormoni v rastlinskih in živalskih telesih v zelo majhnih količinah, vrše izredno važno vlogo. Hormoni regulirajo razvoj posameznih organov in vsega telesa. To njihovo lastnost so znanstveniki izrabili in jih začeli uporabljati praktično v kmetijstvu za pospeševanje ali zaviranje raz-

nih procesov v kulturnih rastlinah. Rastlinske hormone mnogo uporabljajo v sadjarstvu. Z njimi redčijo cvetje, preprečujejo odpadanje plodov in skušajo doseči razvoj sadja brez oplodnje. Hormonske preparate uporabljajo v precejšnji meri tudi v vrtnarstvu. Ker hormoni v močnejših koncentracijah lahko tudi smrtno delujejo na rastline, so jih začeli uporabljati v borbi proti plevelom. Večja doza hormonov vpliva na rastlino tako, da se začne pretirano hitro razvijati, se na ta način izčrpa in odmre. Ker so širokolistne rastline mnogo bolj občutljive za večje doze hormonov kot ozkolistne, so to lastnost izrabili tako, da z dozami, ki so za širokolistne plevela že smrtne, travam in žitom pa ne škodijo, škrope žitna polja in travnike in jih na ta način očistijo plevela.

Agroxone 3 deluje na naslednje plevela: poljsko repico, gorjušico, slak, osat, dresen, labodo, francosko zel, kislico, mah, regrat, plavico, grašico in druge. Najbolje deluje tedaj, ko imajo rastline razvite 4—6 listov, žito pa je takrat visoko 10—20 cm. Vsekakor moramo škropiti žita preden klasajo, kajti agroxone vpliva slabo na izklasana žita, ki pa si pozneje opomorejo. Na travnikih uporabljamo agroxone od spomladi do jeseni, najbolje tedaj, ko je plevel v najmočnejši mladostni rasti in trava ni previsoka. Na travnikih, kjer je mnogo detelje, moramo biti s škropljenjem previdni, kajti agroxone poškoduje tudi deteljo, čeprav se pozneje navadno obraste. Brez skrbi pa škropimo tiste njive in travnike, na katerih je plevel prekrila deteljo. Prav tako ne moremo pripo-

ročati škropljenje zaplevljenih njiv, kjer rasto krm-ske mešanice kot so žito + grašica + krmni grah. S takim škropljenjem namreč poleg plevela poškoduje-mo tudi grašico in grah.

Posebno moramo paziti pri škropljenju, da ne zanesse škropiva na druge kulture. Tako so n. pr. lahko lansko leto opazovali občutno škodo, ki so jo naredila hormonska škropiva proti plevelom na vinski trti, ker so škropili v vetrovnem vremenu in je škropivo veter zanesel tudi v vinograd. Prav tako moramo paziti tudi na hmeljišča, kajti za agroxone so posebno občutljive hitro rastoče rastline z velikimi listi.

Škropimo z 0,7%-nim agroxonom in porabimo na ha 1000 l škropiva. Tako torej zmešamo 1000 l vode s 7 l agroxona in porabimo to mešanico za 1 ha. Cena Agroxonu je 218 din.

Škropiti moramo v mirnem vremenu in ne neposredno po dežju. Tudi po škropljenju ne sme deževati najmanj 6 ur. Prav tako ne smemo škropiti takoj za zmrzaljo. Najboljši učinek bomo dosegli s škropljenjem ob toplem vremenu.

Poškropljene širokolistne rastline dobe nenormalno obliko, začno se razvijati navzdol. V nekaj dneh porumene in se posuše. Navadno ne škropimo plevela ko cveto, vendar so poskusi pokazali, da tudi na cvetočo repico deluje smrtno. Razumljivo je, da travnatim plevelom agroxon ne škoduje in se z njim ne moremo boriti proti pirnici.

Ing. K. M.

PESTOX 3 H

V Hmeljarju smo že mnogo pisali o pestoxu in systoxu, kot o najučinkovitejših škropivih proti rdečemu pajku in ušem. Sedaj pestox lahko nabavimo in pozivamo KZ naj z nabavo istega ne odlašajo, ampak da ga za svojo potrebo čim prej naroče.

Da ne bo ugibanj, bomo še enkrat ponovili, kar moramo vedeti o pestoxu. Pestox je organsko fosforno škropivo, to se pravi, slično fosferni. Njegova prednost pred fosferno je v tem, da pestox prodre v rastlino in z rastlinskim sokom v vse dele rastline in učinkuje na ta način tudi na skriti mrčes. V rastlini ostane pestox ca. 3 tedne in v tem času deluje smrtno na vse sesajoče žuželke (na uši in rdečega pajka). Posebno ugodno je tudi dejstvo, da vremenske prilike ne vplivajo na sredstvo, ki se nahaja v rastlini in na ta način lahko z gotovostjo računamo na dlje časa trajajoče delovanje pestoxa. Pestox v rastlini tudi ne deluje smrtno na prirodne sovražnike uši, kot so to pikapolonica, tenčjarica in druge. Proti rdečemu pajku škropimo s pestoxom istočasno z zadnjim škropljenjem proti peronospori, če se rdeči pajek ni pojavil že prej. Iz lanskoletne izkušnje vemo, da se je rdeči pajek razvil tik pred obiranjem, ko že nismo mogli uporabiti nobenega učinkovitega sredstva. Če pa pri zadnjem škropljenju z bakrenim apnom dodamo pestox, lahko z gotovostjo računamo, da škropljenega hmelja rdeči pajek ne bo napadel. Naj ne bo v letošnjem letu njive na lahki zemlji, kjer se pajek redno pojavlja, ne da bi jo poškropili s pestoxom! Iz izkušenj, ki jih imajo nemški hmeljarji, vemo, da se lahko proti rdečemu pajku samo s sistemskimi

škropivi, kot so pestox in systox, uspešno borimo in da s pestoxom škropljen hmelj ni nič manj kvaliteten; ne trpi niti na aromi, niti na količini grenkih smol. Prav tako pestox ne vpliva na varjenje in okus piva.

Mimogrede naj še omenimo, da je pestox tudi odlično poletno škropivo proti kaparju. Toda pri škropljenju sadnega drevja moramo biti posebno previdni. Zavedati se moramo, da je vse sadje na drevju 3 tedne zastrupljeno in zato je bolje, da se izogibamo škropljenja sadovnjakov s pestoxom. Z uspehom pa ga bomo uporabljali v drevesnicah.

Ne smemo pa zamolčati slabih lastnosti, med katere štejemo njegovo izredno strupenost tudi za ljudi in toplokrvne živali. Zato moramo biti pri škropljenju z njim izredno previdni in se moramo držati navodil, ki so bila v Hmeljarju objavljena v zvezi s škropljenjem s fosferno.

Pestox uporabljamo v 0,05%-ni koncentraciji, čeprav je predpisana koncentracija nekoliko nižja (0,035), to se pravi, da pripravljamo škropivo na ta način, da dajemo na 100 l vode ½ dl pestoxa. Tako porabimo za enkratno škropljenje enega ha hmeljišča, ko je hmelj že na vrhu hmeljev, 1—1,5 l pestoxa. Na ta način naj preračunajo poslovodje kmetijskih zadrug približno količino pestoxa za svoje področje in naj ga čimprej naroče. Računajo naj z enkratnim škropljenjem s pestoxom. Cena trenutno še ni določena, bo pa v krajšem času, kajti pestox je že na zalogi.

Ing. K. M.

Pregled najvažnejših dušičnatih gnojil

Gnojilo	V kakšni obliki se nahaja N	% N	Delovanje
Natrijev nitrat ali čilski soliter	Nitrat ali soliter	15,5—16%	Deluje hitro, ampak ne trajajoče. Ker ga zemlja ne vpija, se naglo izpira. Izrazito gnojilo za pod list, posebno priporočljivo za slabotne setve, ali pa za po toči, odnosno škodljivcih poškodovane rastline. Delovanje v zemlji je alkalno.
Kalcijev nitrat ali norveški soliter		15,5%	
Amonijev sulfat (žvepleno kisli amoniak)	Amoniak	21%	Deluje počasi in dolgo časa, ker se od nitratov bolje vpija v zemlji in se ne izpira tako lahko. Trosimo ga navadno ob setvi, odnosno ob začetku vegetacije. Je kislo gnojilo.
Apneni amoniak		15%	
Kalcijev-amonijev soliter (Kalkamonsalpeter)	$\frac{1}{2}$ solitra $\frac{1}{2}$ amoniaka	20,5%	To so hitro in dolgo delujoča dušičnata gnojila, ker vsebujejo dušik v solitrni in amoniakovi obliki. Pospešujejo mladosten in nadaljnji razvoj rastline. Uporabljamo jih v glavnem v začetku vegetacije odnosno ob setvi, gnojimo pa z njimi tudi pod list. Priporočamo jih za vse kulture in zemlje.
Amonijev sulfatni soliter (Levna)	$\frac{1}{4}$ solitra $\frac{3}{4}$ amoniaka	26%	
Kalijev-amonijev soliter (Nitromonkal)	$\frac{1}{2}$ solitra $\frac{1}{2}$ amoniaka	15,5%	
Apneni dušik	Cianamid	20,5—21,5%	Je počasi in dolgo delujoče gnojilo, kajti v zemlji se mora najprej spremeniti v sečnino, amoniak in nitrat, da ga rastline lahko sprejmejo. Zemlja ga dobro vpija, zato se ne izpira. Posebno priporočljiv je za rastline z dolgo vegetacijo na umerjeno kislih tleh z živahnim delovanjem bakterij. To je izrazito gnojilo za gnojenje na zalogo.
Kalcijeva sečnina	Amid	20%	Odlično počasi delujoče gnojilo, ker se v zemlji predhodno spreminja v amoniak in nitrat.